

ПРОТОКОЛ
засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра

м. Чернігів

08.09.2022

№ 2

Місце засідання: Деснянське басейнове управління водних ресурсів, проспект Перемоги, 39-А, м. Чернігів, Чернігівська область.

У зв'язку з військовим станом, засідання відбувається в дистанційній формі шляхом відеоконференції в онлайн режимі за допомогою додатку Google Meet.

Час проведення: 12.00-13.00

Головував: голова басейнової ради С.Д. Цибуля.

Секретар: секретар басейнової ради А.І. Журавльова.

Присутні:

18 членів басейнової ради (62 % від загальної кількості членів)

Про порядок затвердження порядку денного засідання басейнової ради.

СЛУХАЛИ: Цибулю С.Д. – голову басейнової ради, який зазначив, що позачергове засідання Басейнової ради Десни та верхнього Дніпра присвячене розгляду питання щодо продовження процесу реформування водогосподарської галузі. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 № 714-р «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державного агентства меліорації та рибного господарства» розпочато практичну реалізацію по розділенню функцій управління інфраструктурою водного господарства та водними ресурсами між Мінагрополітики та Міндовкілля. Мова йде про початок передачі меліоративних систем Держводагентства до сфери управління Державного агентства меліорації та рибного господарства.

Також Цибуля С.Д. привітав всіх зі святом «День Десни» та наголосив, що саме злагоджена наполеглива праця і активність сприятиме збереженню довкілля, досягненню доброго стану вод річки Десна, аби передати її чистою і повноводною наступним поколінням.

СЛУХАЛИ: Рибалку О.В. – заступника голови басейнової ради, який також привітав всіх з Днем Десни та зазначив, що наразі, в рамках реформування водної галузі та реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні, до кінця 2022 року Мінагрополітики спільно із Міндовкілля планують повною мірою завершити реалізацію схваленого Урядом торік рішення щодо питання розподілу окремих повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері меліорації земель, передавши всю наявну державну меліоративну інфраструктуру до Державного агентства меліорації та рибного господарства.

Процес передачі проходить занадто швидко, що унеможливорює врахування всіх аспектів. В тому числі, виникає ряд проблемних питань щодо організації роботи інженерної інфраструктури після передачі. Наприклад, проблеми при перепідключенні комунікацій при зміні права власності, особливо перед осінньо-зимовим періодом, фінансові складнощі (проведення проплат, видатки) тощо. Крім

того, на сьогодні недостатньо вирішено питання щодо переліку об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем, які підлягають передачі. В умовах військового стану та через сусідство з країнами-агресорами, забезпечення безпечної процедури передачі багатьох об'єктів є практично неможливим.

Також Рибалка О.В. зазначив, що вже на сьогодні досить гостро постає питання забезпечення питною водою жителів Чернігівської області, яка до речі має найбільші запаси поверхневих та підземних вод в Україні. Фіксуються непоодинокі випадки зникнення води у колодязях. Відтак, за останні 5 років кількість криниць, з яких можна попити скоротилась майже на третину. Нагальну потребу в додатковому забезпеченні споживачів питною водою мають майже 500 населених пунктів із населенням понад 200 тис. осіб.

В той же час, питання зрошення в нашому регіоні наразі є не досить актуальним. На території суббасейну Десни та верхнього Дніпра працюють 3 підприємства, які використовують поверхневі водні об'єкти для потреб зрошення, загальним об'ємом 208 тис. м³ та 8 підприємств – підземні води, об'ємом 146 тис. м³. А меліоративний комплекс зараз виконує ряд інших важливих функцій, а саме: затримання необхідної кількості води задля забезпечення населення водою, своєчасного відведення надлишкових вод з підтоплених територій під час проходження повеней та паводків, забезпечення перебування торфових земель у зволоженому стані в посушливий та пожежонебезпечний період.

Зважаючи на вищевикладене слід відмітити, що різка передача функцій щодо зрошення та меліорації до іншого відомства ризикує неврахуванням екологічних факторів та сучасних кліматичних тенденцій і може призвести до незбалансованого та нестійкого розвитку, нераціонального використання природних ресурсів і, як наслідок, – погіршення стану водойм і екологічної катастрофи.

СЛУХАЛИ: Цибулю С.Д., який запропонував затвердити порядок денний та регламент роботи.

Порядок денний:

1. Щодо реорганізації водогосподарської галузі України.
2. Захист водних ресурсів – День Десни-2022.

Регламент роботи:

- час для доповіді – до 20 хвилин;
- час для виступу та дебатів – до 5 хвилин;
- час для внесення пропозицій та доповнень – до 3 хвилин.

Голосування в режимі онлайн здійснюється у розділі «Чат».

ВИРІШИЛИ:

1. Затвердити запропонований порядок денний засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра та регламент роботи засідання.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 18

«проти» – 0

«утримались» – 0

Розгляд питань згідно плану роботи басейнової ради:

1. Щодо реорганізації водогосподарської галузі України.

СЛУХАЛИ: Цветкову Г.М., яка розповіла що відповідно до проведеного нею аналізу документів та іншої доступної інформації, основу та контекст розпорядження Кабінету Міністрів України «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державного агентства меліорації та рибного господарства» закладено Стратегією зрошення та дренажу в Україні та Планом заходів щодо її реалізації. Слід зазначити, що стратегічне планування – це важлива складова політики, але некоректно та політично помилково пріоритизувати і зосереджуватись на впровадженні стратегії окремого водокористувача у водному секторі, враховуючи що агросектор не є єдиним та найбільшим водокористувачем, адже існують промисловість, енергетика, житлово-комунальне господарство тощо. Існуюча інфраструктура, якою наразі оперує Держводагентство спрямована на забезпечення інтересів різних водокористувачів, є життєвоважливою і забезпечує розвиток всієї України.

До початку повномасштабного вторгнення РФ, було кілька спроб розробити Водну стратегію України, яка б стосувалася розвитку управління водними ресурсами країни, але жодна з них не була прийнята і затверджена. Питання залишається донині відкритим. На час післявоєнних реконструкцій такий документ має з'явитись для визначення напрямку розвитку водної політики та пріоритетів, оскільки Україна обмежена у ресурсах та більша її частина відноситься до маловодних регіонів. Питання води – це питання життя та розвитку країни.

З радянських часів на вирішення проблем забезпечення водою галузей економіки та населення приймалися командно-адміністративні рішення, які базувалися на технократичних підходах та розбудові великої водної інфраструктури. Нажаль, наявна інфраструктура відпрацювала вже тривалий час та має бути реконструйована та модернізована, проте залишається питання в який спосіб і коли це робити.

За часи незалежності в Україні проводиться реформа самого управління водними ресурсами шляхом впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, розробки і використання сучасних інструментів (систем моніторингу, управління інформацією, оцінки якості водних ресурсів, аналізу використання води тощо). Ця реформа включала послідовну реформу галузевої структури, тобто організаційні питання. Як перший крок в рамках виконання структурної реформи водної галузі було створення у 2001 році басейнових управлінь та у 2008-2009 роках – перших басейнових рад. Але дана структурна реформа відставала від розвитку інструментів планування та законодавчих реформ у галузі.

Реформі сприяло багато міжнародних зобов'язань, які на себе взяла Україна, та взяття курсу на європейську інтеграцію, що чітко визначило наші пріоритети у секторі якості води та управління водними ресурсами. В європейських документах приділяється велика увага посиленню ролі басейнових органів: басейнових рад та басейнових управлінь та надання їм повноважень для вирішення проблем, в тому числі, посилення їх ролі у розробці та впровадженні ПУРБ.

Цветкова Г.М. також звернула увагу, що у законодавстві, зокрема у Водному кодексі України після внесення змін 2016 року, чітко прописана стаття про басейнові

ради, але відсутнє відповідне визначення щодо басейнових адміністрацій (управлінь). Типового положення про басейнові управління, яке відповідає Водній рамковій директиві та затверджене Міндовкілля досі немає. У контексті реформування, саме цьому питанню доцільно приділити значну увагу.

Цветкова Г.М. також додала, що розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 № 714-р «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державного агентства меліорації та рибного господарства» з одного боку є логічним і доцільним в рамках інституційно-організаційних заходів, проте є питання щодо розподілу управління водними ресурсами та управління інфраструктурою, розділення управлінських та господарських функцій. Таке ключове завдання розподілу функціоналу не може бути вирішене шляхом простої передачі майнового комплексу, яка в свою чергу має бути підготовлена і розпочатись з повної та ретельної інвентаризації, з урахуванням наслідків війни, коли частина меліоративних систем пошкоджена, чи взагалі зруйнована. Через незавершеність структурної реформи управління водною галуззю, виникають спроби перепідпорядкування та передачі структур і майнових комплексів до інших міністерств і відомств.

Отже, з одного боку дія вищезгаданого розпорядження має бути призупинена, в той же час структурні реформи задля впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом мають розроблятися і підсилюватися, оскільки Україна підтвердила свій європейський курс та продовжує послідовне виконання міжнародних зобов'язань щодо імплементації інтегрованого управління водними ресурсами.

Пропонується звернутись до органів влади та відповідних профільних комісій з обґрунтованою пропозицією щодо призупинення дії розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 № 714-р.

СЛУХАЛИ: Вакарчук О.В., яка доповнила попереднього доповідача щодо проблем, яка на сьогоднішній день виникають.

На сьогодні, для того, щоб ефективно управляти наявним ресурсом, ставити конкретні задачі, готувати плани управління річковими басейнами, фахівці безпосередньо працюють з органами місцевого самоврядування та спрямовують їх діяльність на збалансоване і розумне використання водних ресурсів. Тому спеціалісти самі мають в повному обсязі розуміти чим саме територіальні громади будуть розпоряджатись. У 2021 році була проведена інвентаризація меліоративного комплексу, але у зв'язку з рядом факторів, вона виконана недосконало і це проблемне питання потребує першочергового вирішення.

Одним з можливих шляхів врегулювання ситуації є передача Держводагентством у повному обсязі своїх повноважень басейновим управлінням щодо керування відповідним басейном. Кожен басейн має свою специфіку і повинен формувати саме свою політику (звичайно ж в рамках загальнодержавної), враховуючи нагальні питання та повну інформацію про ресурси, зосереджені в зоні їх діяльності.

Зокрема, для басейну Десни питання зрошення поки що не є нагальним питанням і наразі меліоративний комплекс виконує ряд інших важливих функцій. І саме басейнові управління мають змогу об'єктивно визначати як доцільніше розпоряджатись ресурсом та чому надавати перевагу, не обмежуючись лише проблематикою агропромислового комплексу.

Відповідно, і політика басейнової ради буде будуватись на зосередженому в басейні ресурсі та актуальних проблемах, передбачати всебічне охоплення економіки, без надання переваг окремим її секторам, та надавати відповідні рекомендації Держводагентству щодо впровадження чи вдосконалення законодавства.

На сьогодні вже багато зроблено у цьому напрямку, проте звуження діяльності водогосподарського комплексу до вирішення проблем АПК йде у розріз з ґрунтовою політикою Держводагентства. Врегулювання даного питання значно поліпшить виконання планів управління річковими басейнами.

Вакарчук О.В. підтримала пропозицію звернутись до органів влади та відповідних профільних комісій з обґрунтованою пропозицією призупинення дії розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 № 714-р.

ВИСТУПИВ: Цибуля С.Д., який вислухавши професійні думки та підсумовуючи виступи зауважив, що відокремити частину водного господарства, а саме меліоративні системи, від управління і контролю профільними фахівцями може призвести до суттєвих проблем та породити ризики на деяких локальних об'єктах. Ці ризики наразі не прораховані та наслідки їх непередбачувані, тому пропозиція щодо направлення до органів державної влади листа-звернення щодо реформування водогосподарської галузі є абсолютно обґрунтованою та доцільною.

ВИСТУПИЛА: Полянська К.В., яка звернулась з рекомендацією щодо попереднього розгляду та коригування членами басейнової ради проекту листа-звернення до органів влади, сформованого секретаріатом.

ВИСТУПИВ: Хомутіннік С.П., який зазначив, що жодного разу не стикався з проблемами щодо неякісного виконання водогосподарськими організаціями своїх повноважень. Крім того, питання передачі частини повноважень від організацій Держводагентства до іншого відомства на сьогодні суттєво ускладнюється військовим станом, і не проходило жодних громадських обговорень.

Разом з тим, наразі вже існує лист-звернення до органів державної влади щодо майже аналогічного питання в сфері лісового господарства. Приводом до підготовки листа став проект постанови Кабінету Міністрів України по питанню управління об'єктами державної власності у сфері лісового господарства, де йдеться про створення державного унітарного комерційного підприємства «Ліси України» та ліквідації державних лісгосподарських підприємств як окремих юридичних осіб з передачею усіх прав і обов'язків. Питання лісів, водно-болотних угідь і водних ресурсів є дотичними і доцільно розглядати питання реформувань комплексно.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію щодо реорганізації водогосподарської галузі України.
2. Секретаріату басейнової ради підготувати лист-звернення до Кабінету Міністрів України, Президента України, Голові Верховної Ради України щодо реформування водної галузі, угодивши текст з членами басейнової ради.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 18

«проти» – 0

«утримались» – 0

2. Захист водних ресурсів – День Десни-2022.

СЛУХАЛИ: Заровську С.М., яка привітала всіх зі святом – Днем Десни та зазначила, що хоча свято започатковано не та давно (у 2018 році), але вже стало невід'ємною частиною життя водників та мешканців області. Щорічно в цей день зазвичай проводились всілякі активності та масові заходи. Нажаль, цьогоріч війна внесла свої корективи в наше життя, в тому числі і формат проведення свята. Але, щоб нагадати всім, що наші річки – це наше багатство, яке ми маємо цінувати і берегти, та трішки відволіктися від усіх проблем і незгод, школярам та дітлахам було запропоновано взяти участь у конкурсі дитячого малюнку «Мальовничі річки нашого краю», приуроченого до Дня Десни-2022. На конкурс надійшло біля сотні дитячих цікавих та атмосферних робіт, які опубліковано на офіційній сторінці Деснянського БУВР у Facebook і доступні всім до перегляду. Всі учасники отримують заохочувальні подарунки.

В свою чергу, згідно сучасних підходів до управління водними ресурсами продовжується робота по написанню Плану управління суббасейнами верхнього Дніпра та річки Десна. У тісній співпраці вже проведено офлайн та онлайн зустрічі з представниками 96% територіальних громад і водокористувачів на території суббасейнів, сформовано проекти переліків заходів, спрямованих на вирішення водно-екологічних проблем в розрізі 44 територіальних громад у Чернігівській області та 24 – у Сумській. Паралельно ведеться робота з підготовки 7 розділу «Огляд виконання діючих програм та заходів, включаючи шляхи досягнення визначених цілей». Результати цієї роботи будуть представлені до розгляду басейновою радою на наступному засіданні.

Саме злагоджена робота фахівців водної галузі, органів влади, місцевого самоврядування, водокористувачів та громадськості в майбутньому може сприяти досягненню водними ресурсами суббасейну верхнього Дніпра та річки Десна доброго стану, в тому числі і з можливим залученням коштів Європейського Союзу.

ВИСТУПИЛИ: Цибуля С.Д., який зазначив, що День Десни є по своєму дуже важливим екологічним заходом з точки зору формування екосвідомості підростаючого покоління та формування у них бережливого ставлення до природи.

ВИРІШИЛИ:

1. Взяти до відома інформацію про День Десни 2022.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 18

«проти» – 0

«утримались» – 0

Голова басейнової ради Цибуля С.Д, зазначив, що наступне засідання басейнової ради Десни та верхнього Дніпра планується провести у IV кварталі 2022 року. За наявності пропозицій щодо питань для включення до порядку денного засідання, члени басейнової ради можуть направити їх до секретаріату.

Голова басейнової ради

Секретар засідання

С.Д. Цибуля

А.І. Журавльова

**Перелік присутніх на засіданні
басейнової ради Десни та верхнього Дніпра
08.09.2022**

№ з/п	ПІБ члена басейнової ради	Організація, яку представляє
1	2	3
1	Блауш Дмитро Ярославович	Чернігівська обласна рада
2	Вакарчук Олена Василівна	Регіональний офіс водних ресурсів у Сумській області
3	Гелькіна Альона Сергіївна	КП «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради
4	Дзюба Валентина Андріївна	Державна екологічна інспекція у Чернігівській області
5	Заровська Світлана Миронівна	Громадська організація «За відродження Десни»
6	Костюк Володимир Андрійович	Приватне акціонерне товариство «Акціонерна компанія «КИЇВВОДОКАНАЛ»
7	Кузьміна Тетяна Миколаївна	Громадська організація «Центр екологічних досліджень»
8	Овсєєнко Руслан Русланович	Чернігівський обласний центр з гідрометеорології
9	Полянська Катерина Валентинівна	Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина»
10	Потоцька Світлана Олександрівна	Чернігівська обласна організація Українського товариства охорони природи
11	Рибалка Олександр Васильович	Деснянське басейнове управління водних ресурсів, заступник голови басейнової ради
12	Ющенко Людмила Сергіївна	Чернігівська обласна державна адміністрація
13	Седячко Валентина Миколаївна	Громадська організація «Нові перспективи природно-заповідних територій Чернігівщини»
14	Середа Тетяна Миколаївна	Інститут гідробіології Національна академія наук України
15	Хомутіннік Сергій Петрович	Громадська рада при Сумській облдержадміністрації
16	Цветкова Ганна Максимівна	Громадська організація «Глобальне водне партнерство-Україна»/«ГВП-Україна»
17	Цибуля Сергій Дмитрович	Національний університет «Чернігівська політехніка», Голова басейнової ради
18	Шавша Олексій Миколайович	Березівська сільська рада Шосткинського району Сумської області